
PRIKLAUSOMYBIŲ KONSULTANTO ETIKOS KODEKSAS

Priklausomybių konsultantų etikos kodeksas (toliau – Kodeksas) apibrėžia pagrindines priklausomybių konsultantų etikos ir elgesio normas bei priemones, užtikrinančias, kad konsultantų veikla atitiktų Kodekso reikalavimus.

Kodeksas keičiamas ir tobulinamas remiantis priklausomybių konsultantų bendruomenės narių siūlymais ir (ar) Priklausomybių konsultantų etikos priežiūros komisijos (toliau – Konsultantų etikos priežiūros komisija) teikimu. Pakeitimai įsigalioja patvirtinus kvorumą turinčio visuotinio Priklausomybių ligų specialistų asociacijos (toliau - PLSA) susirinkimo paprasta balsų dauguma.

PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Priklausomybių konsultantas (toliau - **konsultantas**) – ne jaunesnis kaip 18 metų asmuo, išklauses priklausomybės konsultantams skirtus mokymus pagal neformalaus mokymo programą, suderintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka, arba kitus lygiaverčius mokymus, kurių lygiavertiškumas patikrintas sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka, ir turintis tai patvirtinantį dokumentą.

Klientas – asmuo ar asmenys, su kuriais konsultantas profesionaliai bendrauja priklausomybių konsultavimo tikslu. Klientu gali būti fizinis asmuo, besikreipiantis dėl galimų savo ar artimo žmogaus priklausomybių, darbdavys, institucijų, įstaigų ar organizacijų atstovai.

Konsultavimas – tai bet kuri formali situacija, kai konsultantas, bendrauja su klientu atvirai siekdamas padėti sumažinti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą bei sukeliama žalą klientui ir visuomenei. Tai sveikatos stiprinimo priemonė priklausomiems ir ko -priklausomiems asmenims.

KODEKSO TIKSLAI

Kodekso tikslai :

- Užtikrinti kokybišką priklausomybių konsultantų paslaugų teikimą;
- Siekti klientų gerovės, stiprinti jų sveikatą ir saugoti juos nuo galimos žalos;
- Gerinti konsultantų bendradarbiavimą tarpusavyje ir su kitų profesijų specialistais;
- Didinti visuomenės pasitikėjimą priklausomybių konsultanto veikla.

ETIKOS PRINCIPAI IR JŲ TAIKYMAS KONSULTANTO VEIKLOJE

Pagrindiniai etikos principai:

- pagarba žmogaus teisėms ir pasirinkimo laisvei;
- konfidencialumas;
- asmeninis ir profesinis tobulėjimas;
- pagarba profesinei veiklai;
- asmeninė ir profesinė atsakomybė.

1. Pagarba žmogaus teisėms ir pasirinkimo laisvei:

- konsultantas gerbia klientų žinias, pažiūras, vertybes, patirtį ir įgūdžius, taip pat savo kolegų ir kitų profesijų atstovų profesinę patirtį, jų išsipareigojimus ir atsakomybę;
- konsultacijos vyksta abipusiai susitarus dėl paslaugos. Klientas gali laisvai rinktis pradėti arba nutraukti bendravimą su konsultantu;
- kiekvieną kartą, pradedant darbą, konsultantas aptaria su klientu konsultavimo tikslus, galimą paslaugos trukmę, pamatines elgesio normas. Šie susitarimai gali kisti vėlesniuose susitikimuose;
- konsultantas, vedantis konsultavimo užsiėmimus grupėje, supažindina dalyvius su galimomis dalyvavimo pasekmėmis ir imasi priemonių išvengiant neigiamos įtakos dalyviams;
- asmenys, įpareigoti lankytis pas konsultantą, privalo būti jo informuojami apie šio apsilankymo tikslus, taikomus metodus, teikiamas išvadas. Konsultantas stengiasi gauti asmens pritarimą planuojamiems profesiniams veiksams;
- nepilnamečiai asmenys nuo 16 metų informacijos suteikimui priimami tik su jų įstatyminių atstovų rašytiniu sutikimu. Pamatinė sąlyga dirbant su nepilnamečiais asmenimis yra jų gerovė;
- konsultanto veikloje naudojama demonstracinė medžiaga turi būti naudojama diskretiškai, asmeninės istorijos turi būti naudojamos išskirtinai savanoriškai ir besidalinantys asmenys turi būti saugomi nuo galimų neigiamų pasekmių. Atsiradus neigiamų pasekmių rizikai, demonstraciją reikia nutraukti ir imtis priemonių pašalinti pasekmes.

2. Konfidencialumas:

- konsultantas saugo kliento paslaptį, privalo užtikrinti, kad iš kliento gauta informacija išliktų konfidenciali;
- konfidencialią informaciją galima atskleisti tik esant rašytiniam kliento sutikimui ir tik būtina apimtimi, ir (ar) teismo sprendimu, ir (ar) kai akivaizdžiai gresia rimtas pavojus visuomenei, kliento ar kitų asmenų sveikatai arba gyvybei, ir nepažeidus konfidencialumo neįmanoma išvengti žalos;
- konsultantas privalo informuoti klientą ir jo teisėtą atstovą, apie konfidencialumą ir aplinkybes dėl kurių konfidenciali informacija gali būti atskleista;
- naudojantis pagalbinio personalo paslaugomis (pvz.: stažuotojai, studentai, savanoriai, valytojai ar kt.), konsultantas informuoja šiuos asmenis apie konfidencialumo būtinumą ir paima rašytinį išsipareigojimą jo laikytis;
- bendravimui su klientu pasibaigus, konsultantui išlieka pareiga laikytis konfidencialumo principo.

3. Asmeninis ir profesinis tobulėjimas:

- konsultantas supranta, kad asmeninės nuostatos ir tradicijos gali turėti tiesioginę įtaką jo profesinei veiklai ir visuomenės pasitikėjimui konsultantų veikla ir bendruomene;
- konsultantas imasi priemonių asmeniniam ir profesiniam tobulėjimui vystyti;
- konsultantas žino savo kompetencijų ribas ir nesiima veiksmų, peržengiančių jo galimybes: dirba tik su tokiais klientais ir klientų grupėmis, imasi tik tokių užduočių, teikia tik tokias paslaugas ir naudojami tik tokiais metodais, kurie atitinka turimą kvalifikaciją;
- konsultantas susilaiko nuo konsultacijų (nepradeda ir (ar) pasirūpina tinkamu kliento nukreipimu), jei moralinės - teisinės, giminystės, emocinio prisirišimo, asmeninės, fizinės ar psichinės sveikatos, aplinkybės gali turėti neigiamos įtakos konsultavimo kokybei, arba kitaip pakenkti kliento gerovei;

- suvokęs ar kitų asmenų įspėtas, kad turi asmeninių, psichikos ar fizinės sveikatos ir kitokių problemų, kurios gali trukdyti konsultavimui, imasi atitinkamų veiksmų (pvz., kreipiasi veiksmingos pagalbos), siekdamas išvengti neigiamo poveikio klientui, o taip pat sprendžia, ar neturėtų pristabdyti ar nutraukti konsultavimo veiklos;
- konsultantas nuolat rūpinasi atliekamo darbo kokybe bei prestižu. Netoleruoja asmenų veiksmų, kurie užsiima konsultavimo veikla, neturėdami reikiamos kvalifikacijos bei netoleruoja priklausomybių konsultavimo mokymų, vedamų asmenų, neturinčių reikiamos kvalifikacijos.

4. Pagarba profesinei veiklai:

- konsultantas, teikdamas paslaugas ir vykdydamas konsultavimo veiklą, siekia būti sąžiningas ir teikti teisingą informaciją, būti nešališku ir pagarbiai elgtis su klientais ar kita suinteresuota šalimi;
- konsultantas visada tiksliai ir teisingai nurodo savo išsilavinimą, kvalifikaciją, kompetencijas ir profesinį patirtį. Kai siūlo ir reklamuoja savo profesines paslaugas elgiasi atsakingai ir sąžiningai;
- konsultantas nėra abejingas kitų konsultantų, kurie nesilaiko profesinės etikos, atžvilgiu. Sužinojus apie galimai neetišką profesinį kito konsultanto elgesį, informuoja jį apie tai, bando įtikinti pakeisti netinkamą elgesį pats ar naudodamasis kolegų pagalba. Jei šie veiksmai nepaveda, perduoda informaciją Konsultantų etikos priežiūros komisijai.
- kritinis kitų konsultantų darbo vertinimas neturi tapti smerkimu ar asmeninių santykių aiškinimusi. Konsultantas susilaiko nuo tokių vertinimų dalyvaujant pašaliniams asmenims.
- profesinis bendravimas negali įgyti seksualinio pobūdžio, ir (ar) siekti finansinės, ir (ar) asmeninės naudos. Paaiškėjus, kad nepavyks išlaikyti profesionalaus santykio su klientu, konsultantas turi nutraukti konsultavimą ir nukreipti klientą pas kitą kompetentingą specialistą.

5. Asmeninė ir profesinė atsakomybė:

- konsultantas prisiima atsakomybę už savo veiklą, nepiktnaudžiauja savo žiniomis, taiko jas tik siekdamas visuomenės ir asmens gerovės, įsipareigoja kad žinių nenaudos, siekdamas žalos kitiems;
- konsultantas asmeniškai atsakingas už savo veiklos kokybę, įvertina tai, kad kiti žmonės mato jį kaip priklausomybių konsultantų bendruomenės atstovą;
- konsultantas privalo informuoti klientą apie konkrečias dėl konsultavimo galinčias kilti grėsmes bei įvairias pagalbos galimybes, įskaitant ne psichologinius metodus. Jei konsultantas negali suteikti reikiamos pagalbos klientui dėl kvalifikacijos stokos, nekonstruktyvaus bendravimo arba kitų priežasčių, jis netęsia konsultacijos ir (ar) nukreipia klientą kitam specialistui;
- Kodekso nuostatos yra privalomos visiems konsultantams. Įtrauktas į Priklausomybės konsultantų sąrašą konsultantas prisiima atsakomybę laikytis Priklausomybių konsultanto etikos kodekso ir vykdyti Konsultantų etikos priežiūros komisijos sprendimus;
- atitikimą Konsultantų etikos kodekso normoms vertina Konsultantų etikos priežiūros komisija, kuri veikia pagal nuostatus;
- nustatčius Kodekso pažeidimą galimos tokios poveikio priemonės (sąrašas nėra baigtinis):
  - asmeninis įspėjimas (viešai neatskleidžiant informacijos apie etikos pažeidimą);
  - viešas įspėjimas (viešai atskleidžiant informaciją apie etikos pažeidimą);
  - kreipimasis į Respublikinį priklausomybių ligų centrą dėl konsultanto išbraukimo iš Priklausomybių konsultantų sąrašo ir (ar) rekomendacija pašalinti iš Priklausomybių ligų specialistų asociacijos narių sąrašo.